

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

FINANSDEPARTEMENTET	
16. JUL. 2003	
Saksnr.	03 1526 - 25
Arkivnr.	

Dato: 15.07.2003
Vår ref.: 2003/00238
NØA/FH
Deres ref.: 03/1526 FM JTO

Høringsuttalelse om fastsettelse av høyeste grunnlagsrente i private pensjonskasser og i private kollektive pensjonsordninger i livsforsikringsselskaper

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev datert 15.05.03, hvor departementet legger frem et forslag om å senke høyeste lovlig grunnlagsrente til 3 % p.a. i private pensjonskasser og kollektive pensjonsordninger i livsforsikringsselskaper. Forslaget er i all hovedsak basert på Kredittilsynets brev til Finansdepartementet av 28.03.03 og 23.04.03 om samme sak.

Endringen er foreslått iverksatt med virkning fra 01.01.04.

Selv om høringsbrevets tittel kun omtaler "private" pensjonskasser og -ordninger, forstår FNH høringsbrevet slik at forslaget omfatter alle kollektive forsikringskontrakter, inklusive kommunale pensjonsordninger.

Etter gjeldende regler i forskrift 15. september 1997 nr. 1005 om premier og forsikringsfond i livsforsikring § 2 første ledd, kan ikke grunnlagsrenten settes høyere enn 3 % p.a.. Grensen gjelder imidlertid kun for kontrakter inngått etter 01.01.94. I henhold til Rundskriv 42/93 fra Kredittilsynet, skal garantert rente på premiefond ikke settes lavere enn 3 % etter 01.01.94. Hovedandelen av kollektive pensjonsavtaler ble inngått før denne datoen, og disse ordningene sikres fremdeles etter en grunnlagsrente på 4 % p.a.. Hensikten med de foreslåtte endringene er å gradvis redusere grunnlagsrenten i private pensjonskasser og kollektive pensjonsordninger i livsforsikringsselskaper.

Departementet foreslår videre at premiereserven knyttet til allerede opptjente rettigheter i pensjonsordninger i livsforsikringsselskaper ikke omfattes av endringen, slik at det kun er rettigheter som opptjenes etter 01.01.04 som skal omfattes.

Situasjonen for norske livselskaper

FNH er i hovedsak enig i departementets beskrivelse av situasjonen for norske livselskaper i dag. Kursfallet på verdens børser har påført pensjonsindustrien store tap.

Aksjebeholdningene er på to år redusert fra over tretti prosent av forvaltningskapitalen til vel 7 % ved utgangen av 2002. Norske livselskapers risikobærende evne har i de senere årene blitt sterkt redusert. Bufferkapitalen i norske livsforsikringsselskaper er redusert til det laveste nivået ved et årsskifte de siste ti årene. Det er derfor behov for å styrke livselskapenes buffersituasjon.

Langsiktige utviklingstrekk som lengre levealder og økt uførepensjonering bidrar til å forsterke presset på de ytelsesbaserte ordningene. Enkelte regelverksendringer og regelverkstolkninger knyttet til lov om foretakspensjon trekker i samme retning. Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) mener at med mindre det foretas nødvendige endringer på regelverkssiden er det risiko for at mange bedrifter vil avvikle sine ytelsesbaserte ordninger. FNH har i den forbindelse merket seg fellesbrev fra NHO, LO og Pensjonskasseforeningen datert 28.04.03 til Finansministeren.

Endring av grunnlagsrenten for ny opptjening

Samtidig som FNH ser behovet for bedringer i rammebetingelsene for ytelsesbaserte ordninger, ser vi nødvendigheten av å redusere renten på ny opptjening av pensjon innen kollektiv pensjonsforsikring til 3 % p.a.. FNH mener at selv om denne endringen på kort sikt gir økte utgifter for foretak, vil tiltaket være nødvendig for å sikre at selskapene kan forvalte midlene hensiktsmessig, slik at ordningene kan opprettholdes over tid. FNH er derfor positive til departementets forslag til endring.

Vi ser det videre som hensiktsmessig at det åpnes for at garantert (brutto) rente på premiefond kan være ned til 0 % p.a.. En endring i krav til garantert rente på premiefond kan etter vårt syn iverksettes umiddelbart. En slik endring må i så fall klargjøres enten i et nytt rundskriv fra Kredittilsynet, eller i forskrifts form.

Endringer i lov om forsikringsvirksomhet i oppfølgingen av Banklovkomisjonens 7. delutredning kan medføre krav om overgang til modulariserte tariffer. Økning i levealder gjør det nødvendig å revurdere tariffene innen kollektiv pensjon. I den forbindelse må det innarbeides hvordan en skal ta hensyn til fremtidig utvikling i dødelighet. I FNH pågår det for tiden et arbeid knyttet til disse spørsmålene. En omlegging av tariffene medfører endringer i premiene, samt systemtekniske endringer. Det bør legges vekt på at flest mulig endringer kan skje samtidig. Dette taler for felles ikrafttredelse av rentenedsettelsen og overgang til nye tariffer tidligst 2005.

Som tidligere nevnt i vårt brev til Finansministeren datert 09.05.03, vil det være vanskelig å få plass datasystemer som sikrer en korrekt behandling av premier og avsetninger etter nedsettelse av grunnlagsrenten før 2005. En omlegging til 3 % grunnlagsrente for ny opptjening medfører langt større systemtekniske endringer enn en vanlig omlegging til ny tariff. For det første må renten "individualiseres" slik at det for hver person må holdes oversikt over hvilken opptjent pensjon som til enhver tid skal ha forsikringstekniske avsetninger etter en grunnlagsrente på 4 %, og hvilken som skal ha forsikringstekniske avsetninger på 3 %. Dermed må det lages teknikker for at avsetninger ved

erstatningstilfeller ved død og uførhet skal gjenspeile at det ligger to renteforutsetninger bak pensjonsytelsen. Videre må overskudd behandles ut fra at rentegarantien er forskjellig på forskjellige deler av opptjent pensjon for hver person. Med en gang overgangen til lavere rente er gjennomført vil det også måtte være på plass systemer som kan takle utstedelse av fripolise, avsetninger for erstatningstilfeller, flyttinger m.m.

Næringen har tidligere vært skeptisk til å operere med to forskjellige renter på premier og avsetninger for samme person i en kollektiv pensjonsordning med bakgrunn i de systemtekniske utfordringene dette medfører. Kompleksiteten i produktet medfører også at eventuelle ad-hoc-løsninger (fordi datasystemene ikke er på plass) kan gi utilsiktede effekter, ikke minst i flyttemarkedet. FNH mener derfor det er nødvendig at selskapene får et minimum av tid på omstillingen. Det vil etter FNHs oppfatning ikke være praktisk mulig å få gjennomført rentenedsettelsen på ny opptjening før 2005.

FNH ser samtidig behovet for at rentegarantiene i kollektiv pensjon raskest mulig senkes. Dersom Finansdepartementet skulle komme til at renteendring for ny opptjening likevel må skje fra 01.01.04, vil det være helt nødvendig å lage overgangsregler som er gjennomførbare i praksis, og som sikrer at det ikke oppstår utilsiktede virkninger i flyttemarkedet. I så fall vil FNH gjerne delta i en diskusjon om mulige overgangsløsninger.

Det er også en forutsetning at endringen kommer på plass i god tid i forhold til premievarslingsfrister og foretakenes behov for å kunne budsjettere med økte utgifter.

Nedsettelse av grunnlagsrenten for eksisterende avsetninger

Den 09.05.03 oversendte FNH Finansministeren en rapport fra en arbeidsgruppe i FNH som har vurdert tiltak for å styrke ytelsesbaserte ordninger og livselskaperens risikobærende evne. Rapporten viser til beregninger som angir at en reduksjon av grunnlagsrenten til 3 % for eksisterende avsetninger vil føre til et kapitalbehov på 17-20 % av premiereserven for private ordninger og 6,5 % for offentlige ordninger i livselskaper. En slik engangsinnbetaling for å øke premiereserven vil kunne bli en stor belastning for ytelsesbaserte ordninger, selv om det lages en opptrappingsplan.

FNH mener at en eventuell nedsettelse av grunnlagsrenten for eksisterende avsetninger ut fra konkurransehensyn må vurderes likt for alle ytelsesbaserte ordninger, uavhengig av om ordningene er i livselskaper eller pensjonskasser. Før en eventuell nedsettelse iverksettes, bør nedsettelsen ses i sammenheng med den langsiktige renteutviklingen og andre oppreiseringsbehov. I den forbindelse bør også andre tiltak for å styrke soliditeten i kollektive tjenstepensjonsordninger enn å sette ned grunnlagsrenten, vurderes.

Nødvendige endringer i forskrifter

Forskriftens § 2 (1) bør inneholde en spesifisering av når 3 % rente skal benyttes. Dette kan være ved oppregulering av pensjoner under utbetaling, oppregulering av fripoliser og fortsettelsesforsikringer, G-regulering av fortsettelsesforsikringer, samt avsetninger for erstatningstilfeller på den del av ytelsen som er tilknyttet 3 % rentegaranti. Det er viktig med slike spesifikasjoner for å forhindre utilsiktede konkurransemessige konsekvenser.

For øvrig antar vi at dagens pensjonslover, forskrifter og regelverk som omtaler renter må kunne tolkes fleksibelt, og i tråd med renteendringen.

Andre soliditetsfremmende tiltak

Den nåværende situasjonen for livselskapene aktualiserer at det bør settes i verk ulike soliditetsfremmende tiltak. Flere aktuelle tiltak har vært diskutert tidligere. FNH har, senest i brev til Finansministeren datert 09.05.03, tatt til orde for at bestemte soliditetsfremmende tiltak bør iverksettes for livselskapene. Nedsettelse av grunnlagsrenten er i denne sammenheng kun ett av tiltakene som etter FNHs syn bør vurderes. Andre tiltak for å styrke rammebetingelse og dermed sikre tilstrekkelig avkastning vil være å få regler for tilleggsavsetninger som sikrer at:

1. Tilleggsavsetninger kan benyttes til å dekke negativ finansavkastning.
2. Tilleggsavsetninger kan beregnes og tildeles *etter* eventuelt uttak til eier av overskudd.
3. En kontrakts andel av overskudd på avkastning i sin helhet kan tilføres kontrakten som tilleggsavsetning (uten at andre kontrakter med høyere tilleggsavsetninger må ha tilsvarende ordninger).

I lys av behovet for å bedre buffersituasjonen og evnen til å håndtere rentegarantier i livselskapene vil vi også minne om et par av våre standpunkt knyttet til forslag til nytt regelverk:

1. Det bør åpnes for at livselskap kan operere med flere separate porteføljer ut fra forskjellige rentegarantier.
2. Det bør åpnes for at livselskapene kan ta en viss andel av overskudd til eier, i tillegg til at eier får sin egen avkastning og overskudd på andre pristariffer.

Vi viser til vårt brev til Finansministeren for øvrige forslag til tiltak FNH mener vil være hensiktsmessige.

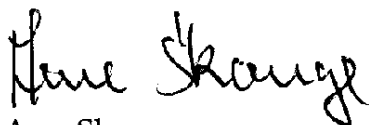
Avsluttende merknader

FNH støtter forslag til rentesenking for ny opptjening på kollektive pensjonsordninger. FNH mener imidlertid at endringen ikke kan skje før 2005, og at den da helst bør tre i kraft samtidig med andre tariffendringer som følge av ny virksomhetslovgivning.

FNH merker seg at departementet beskriver reduksjonen i grunnlagsrenten kun for ny opptjening, og ikke for eksisterende rettigheter, som en "gradvis tilnærming". Som tidligere vist til, har blant annet flere regelverksendringer og regelverkstolkninger knyttet til lov om foretakspensjon i den senere tid allerede gitt kundene til dels kraftig økte utgifter til pensjoner. FNH mener blant annet på denne bakgrunn at en eventuell rentenedsettelse også på allerede opptjente rettigheter, må ligge langt frem i tid og må ses i sammenheng med utviklingen i rentenivået, selskapenes overskuddsevne og eventuelle øvrige oppreserveringsbehov.

FNH mener det uansett må være en forutsetning at regler om nye renteforutsetninger trer i kraft samtidig for alle livselskap og pensjonskasser.

Med vennlig hilsen
FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Arne Skauge
Adm. Direktør

Fredrik Haugen
Konsulent